

Ўзбекистон Республикаси Мустақиллик куни
— 1991 йил 1 сентябрдан чиқа бошлаган

ПАЙШАНБА КУНЛАРИ ЧИҚАДИ

1996 йил апрел

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ БОЛАЛАР ЖАМҒАРМАСИ ВА «СОҒЛОМ АВЛОД УЧУН» ХАЛҚАРО ХАЙРИЯ ЖАМҒАРМАСИ ҲАФТАЛИГИ

Баҳоси эркин нарҳда

УШБУ СОНДА:

2-Бет:
«Полвонларинг омон бўлсин, юрт»

3-Бет:
«Ҳайитингиз қутлуғ бўлсин»

7-Бет:
« Ҳиндистондаги сирли қабила»

• 21-24 апрел кунлари Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов расмий амалий ташриф билан Францияда бўлди. Ташриф чоғида Ислом Каримов Франция Президенти Жак Ширак билан учрашди. Жак Ширак мамлакатимиз Президентига Амир Темурнинг Франция қироли Карл VI га ёзган мактубининг нусхасини тақдим этди. Шунингдек, учрашув чоғида икки мамлакат ўртасидаги иқтисодий ва савдо алоқаларини кенгайтириш масалалари ҳам муҳокама этилди.

Президентимиз Франция Миллий Кенгашида ҳам бўлди.

• Жаҳон халқларининг 23 тилида эшиттиришлар олиб борадиган «Озод Европа» ва «Озодлик» радиоси Ўзбекистонда ўз ваколатхонасини очди.

• Покистоннинг Лохур шаҳрида соҳибқирон бобомиз Амир Темур таваллудининг 660 йиллигига бағишланган конференция бўлиб ўтди. Ўзбекистоннинг Покистондаги элчихонаси конференция ташкилотчиларидан бири бўлди.

• Республика Прокуратурасининг янги наشري — «Қонун ҳимоясида» журналининг тақдимот маросими бўлиб ўтди. Маросимда республика Бош прокурори Б. Мустафоев, Конституциявий суд раиси Б. Эшонов, Президентнинг матбуот котиби Мурод Муҳаммад Дўст, Олий суд раиси У. Мингбоев ва бошқалар қатнашдилар.

• Президент Ислом Каримовнинг «Халқимизнинг йули мустақиллик, озодлик ва туб ислохотлар йулдир» номли китоби қоракалпоқ тилида нашр этилди.

• Мудофаа вазирлигининг Марказий ҳарбий машқ майдонида Ўзбекистон Қуроли Кучларининг умумқўшин команда — штаб машқлари бўлиб қтди. Машқларда АҚШ, Буюк Британия, Франция Германия, Россия ва бошқа давлатлардан ҳарбий қузатувчилар ҳам иштирок этдилар. Матбуот хабарлари асосида тайёрланди

АКЦИЯ
ИҚТИСОД
ТАЯНЧИ!

MILLIY INVESTIYA FONDI
MILLIY INVESTIYA FONDI

Тел 39-16-56
FAX 39-17-63

Баҳор гўзаллик фаслидир

Н.МУҲАММАДЖОНОВ суратлари

Муассисларимиз фаолиятдан

ИСТИҚБОЛЛИ ҲАМКОРЛИК

Яқинда Анкарада Евросиё мамлакатлари хотин-қизлари ҳамкорлик гуруҳининг биринчи учрашуви бўлиб ўтди. Унда Озарбайжон, Албания, Босния ва Герцоговина, Грузия, Руминия, Туркия, Македония, Марказий Осиё мамлакатлари ва давлат вакиллари иштирок этдилар. Учрашувда Евросиё мамлакатлари хотин-қизлари ҳамкорлик гуруҳини ташкил этиш ҳамда Пекинда бўлиб ўтган (1995 йил сентябр) Умумжаҳон хотин-қизлари IV конференцияси декларацияси ҳамда БМТ «Хотин-қизларнинг ҳар қандай камситилишини бартараф этиш тўғрисида»ги конвенциясининг бажарилиши каби масалалар муҳокама этилди.

Гуруҳ истиқболда аёлларнинг барча жабҳаларда фаол меҳнат қилиши, илмий-ижодий ишлар билан шуғулланиши учун халқаро нодавлат ташкилотлари, муассасалар ва ўқув даргоҳлари фаолиятларини бирлаштиришга аҳд қилган.

Ушбу конференцияда Ўзбекистондан республика Хотин-қизлар қўмитаси раисининг ўринбосари Д. Қобулова ва Қашқадарё вилояти Хотин-қизлар қўмитаси раиси К. Исмоилова вакил сифатида иштирок этдилар.

Нилуфар КУМУШОВА

БОЛАЛАР ПАНАДОЛЛИК БЎЛИШДИ

Яқинда «Соғлом авлод учун» Халқаро хайрия жамғармаси тиббиёт ходимларининг малака ошириш институтига амбулансларда ишлайдиган врачлар учун бир ойлик ўқув курсини ташкил этди. Бу курсда вилоятлардан келган 45 та врачга малака мутахассислар амбулансларнинг ишлаш фаолияти ҳақида кенгрок маълумот беришди.

***

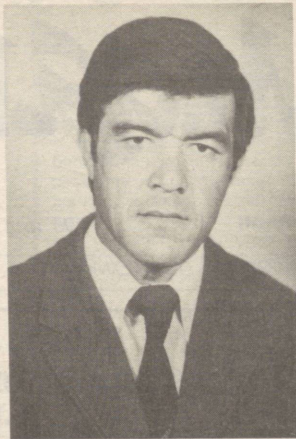
Жамғарма йилнинг биринчи чораги давомида инсонпарварлик ва хайрия мақсадларига қаратилган бир қанча тadbирларни амалга оширди. Жумладан, жамғарма фондидан Тошкент шаҳар 22-сон болалар уйига 14 хилдаги дори-дармон ва компютер совға қилинди. АҚШнинг «Элли Лилли» фирмасидан олинган минг қути «Циклор» болалар медикаменти Тошкент шаҳридаги даволаш-профилактик муассасаларига тарқатилди.

Инсонпарварлик ёрдами сифатида олинган 3600 қути «Беродуал», 2 минг қути «Панангин» номли медикаментлар республикадаги тиббиёт муассасаларига етказиб берилди.

Шунингдек, АҚШнинг «Пфайзер Интернэшнл» фирмасида 10 минг қути «UNASIN» номли антибиотик дори, Буюк Британиянинг «Sterlind Health» фирмасидан олинган 100 флакон болалар панадоли вилоятларга тарқатилди.

Даниянинг «Лего» фирмаси тақдим этган 420 яшиқ уйинчоқ эса болалар уйларига етказиб берилди.

Ўз мухбиримиз

Инсон чеҳраси... У шундай бир мўъжизавий кучга эгаки, яхшилаб раэм солсанг киши бу кўзгуда инсоннинг маънавий оламини росмана кўра олади. Кези келганда, инсон тили билан ифодамай олмайдиган ёхуд камтарлик қилиб айтмаган буюк бир моҳият ана шу чеҳрадан ёғилади, аслида.

Кесакли қишлоғида Тура оқсоқолни танимайдиган одам йўқ. Ягриндор, полвонкелбат бу кишининг фарзандлари орасида биргина Рустам яшаб қолди. Тақдир экан, бошқа фарзандлари пешонасига сигмади. Шунданми, ота афсонавий Рустамдек мард, жасур, полвон йигит бўлсин, умри узок бўлсин деган ниятда ўлгиға бу хосиятли исми танлади. Ёшлигидан жисмонан чиникиб ўсган Рустам аста-секин тўй-маъракаларда, байрамларда кураш тушиб, ёш полвон сифатида элга танилди. Устозлари А.Жумаев, И.Туробовлар унга яқиндан ёрдам курсатишди. 1975 йилда Бухоро Давлат педагогика институтининг жисмоний тарбия факультетини имтиёзли диплом билан тугатиб, бухороча миллий кураш борасида шогирдлар тайёрлай бошлади.

Ўтмишда Нор полвон, Анвар полвон, Абдулла полвон, Матниёз полвон каби машхур полвонлари билан донг таратган Бухоро воҳасининг Олот тумани бугунги кунда ҳам ёш полвонлари билан республикага танилмоқда. Бу борада Рустам аканин шогирдлари бошқалардан хийла устунроқ. Масалан, кенжа авлод шогирдларидан бўлган Камол Муродов яқинда Ҳиндистондаги халқаро мусобақада 5-уринни эгаллаб, Атлантада

бўлиб ўтадиган олимпия ўйинларида қатнашиш ҳуқуқини қўлга киритди. Ўғли Фарход эса 1995 йили Исроилда бўлиб ўтган халқаро турнирда биринчи ўринни эгаллади ва халқаро тоифадаги спорт устаси бўлди.

Рустам аканин 6 та ўғли бор. «От ўринни той босар» деганларидек, ўғилларининг ҳаммаси полвон.

1994 йил Рустам ака учун қувончли кечди. Негаки, шу йили унинг 24 шогирди республика чемпиони бўлди.

Рустам полвон миллий курашни ривожлантириш, жисмонан баркамол авлодни тарбиялашга қаратилган эзгу мақсадлари йўлида елиб-югуриб, 1995 йил сентябрда вилоят олимпия уринбосарлари махсус спорт мактаб интернатининг Олот туман бўлимини очишга муваффақ бўлди. Ўз соҳаси-

буйича ҳам амалий ва назарий машгулотлар ўтказилади.

1995 йил ўқитувчилар куни арафасида вилоят халқ таълими бошқармасининг тавсияси билан Рустам акага II даражали «Соғлом авлод учун» ордени берилди. Вилоят халқ таълими бошқармасининг бошлиғи Санча опа Бахронова Рустам ака ҳақида шундай дейди: «Мен Рустамжонни ташаббускорлиги, ёш авлод тарбиясига жудаям қунончилиги учун қаттиқ ҳурмат қиламан».

Қисқа муддат мобайнида Рустам аканин саъй-ҳаракатлари самарасини бера бошлади. Мактабдан 3 нафар республика чемпиони, 19 нафар республика турнирлари ғолиблари, 9 нафар спорт усталигига номзодлар етишиб чиқди. 1981-83 йилларда тугилган ёшлар ўртасидаги республика биринчилигида Рустам аканин шогирдлари биринчи ўринни қўлга киритишди. 1979-81 йилларда тугилган ёшлар ўртасидаги Ўзбекистон биринчилигида эса уларга учинчи ўрин nasib этди.

«Ўтмишда Алломиш, Гуруғли, афсонавий Рустам янглиг паҳлавонлари бўлган бу кўхна юртга билаги кучга тўлган полвонлар, юртнинг шаънини ҳимоя қиладиган, уни жаҳонга ёйдиган ҳақиқий мардлар керак», — дейди Рустам ака.

Мен бу фидойи инсон билан хайрлашар эканман, ўзим излаган ўша моҳиятни сал-пал англагандек бўлдим. Яъни ўзида энг сара фазилатларни жамлаган инсоннинг чеҳраси сиз учун, биз учун жудаям иссиқ, жудаям танишга ўхшаркан...

Алижон САФАРОВ

ЮКСАК КЎРСАТКИЧЛАР ОМИЛИ

Республикаимиз жаҳонга юз тутаётган бир вақтда ижтимоий ҳаётнинг барча соҳаларида юқори даражада хизмат кўрсатишга эришмоғимиз керак. Айниқса, ҳуқуқ-тартибот орган-

лари фаолиятини юқори суръатда ривожлантириш, моддий техник базасини мустаҳкамлаш, компютерлар ва бошқа замонавий ҳисоблаш техникалари билан таъминлаш масаласи муҳим урин тутади. Кейинги пайтда бу борада Тошкент шаҳар Божхона хизмати томонидан кўпгина ишлар қилинмоқда. Ҳозирги кунга келиб барча божхона постлари, бўлим ва бўлималари компютерлар билан тўлиқ таъминланган. Бу эса ўз навбатида иш суръатининг ошишига, хизмат фаолиятида юксак кўрсаткичларга эришишга сабаб бўлмоқда. Тошкент шаҳар Божхона хизмати бўлимларида жойлашган барча компютерлар ягона бошқарув ком-

пютери асосида бошқарилади. Божхона назорат постларида эса ҳужжат расмийлаштириш, ҳисоблаш ишларидеги курсаткичлар буйича олинган рақамлар компютер хотирасига жойлаштирилади. Натижада божхона юк баённомалари ва турли ҳужжатларни расмийлаштириш қўсқа вақт ичида амалга оширилмоқда. Ҳозирда Тошкент шаҳар Божхона хизматида 39 та компютер мавжуд бўлиб, уларни етакчи мутахассислар бошқаришмоқда.

Камолiddин УМАРОВ,
Тошкент шаҳар Божхона хизмати инспектори

Оламда гап кўп

ЖАҲЛ ЧИҚСА...

Мексиканин Веракрус шаҳрида яшовчи Антонио Перес сув учун қанча ҳақ тўлаши кераклигини билиш мақсадида маиший хизмат идорасига телефон қилди. Лекин икки соат кутсада унга аниқ жавоб беришмади. Бундан аччиғи чиққан Перес идорага қурол билан бостириб келди ва уч хизматчини ярадор қилди.

Мана яқин кунлар ичида мамлакатимиз, қолаверса, бутун жаҳон узра муборак нурли кун Курбон байрами кириб келаётир. Биз барча-барала мусулмонларни бу улуг айёмлари билан муборакбод этиб, барчаларига тан-сиҳатлик хонадонларига баракот ва раҳматлар ёғилишини тилаймиз!

Бисмиллаҳир Роҳманир Роҳим

Дарҳақиқат, ер юзида яшайдиган барча халқларнинг узига хос маросим, тантана байрамлари мавжуд. Шу жумладан мусулмонларда ҳам.

Ҳаёт ана шундай байрамлари, яхшилигу ёмонликлари, ёвузлигу эзгуликлари билан ёнма-ён давом этади. Мусулмонликда бу имтиҳон деб қаралади. Аллоҳ таоло инсонни бу дунёга синов, имтиҳон учун юборган экан, уни турли йўллар билан синайди. Агар инсонга бахт-саодат неъматини насиб бўлса, бундай ҳолатларда у шукрона қилиб Аллоҳ таолога ҳамду-санолар айтиб, бу неъматлар менга Аллоҳдан насиб бўлди, деб қаттиқ кун келганда эса сабр қилиб, узини йўқотмасдан, мусибатлар қаршисида енгилиб қолмасдан бу ҳам Аллоҳдан бўлди, деб Аллоҳни узига сизинган, узидан мадад кутган ҳолда ҳақ йўлдан боравериши керак. Демак, ҳар икки ҳолат ҳам бу ҳаёт сахнасида ёнма-ён. Бу байрамлар ҳам инсонларга Аллоҳнинг қилган марҳамати, муруввати ҳисобланади.

Албатта, бирор неъмат насиб бўлганда неъмат нима сабабдан юзага келди, қаердан пайдо бўлди, унга қандай ёндашиш, қадрлаш керак бўлади, деб фикр юритиш шунга яраша амал қилиш ўша неъматга шукрона қилиш ҳисобланади. Шунинг учун ҳам мана шу олдимизда турган улуг байрам муносабати билан бу байрам-

Масалан, дейлик инсон мол-дунё, пулни яхши кўради. Лекин пул, мол-дунё ва жон ёнма-ён куйилса-чи? Албатта, инсон мол-дунё, пулни сарфлаб бўлсада жонини сақлаб қолишга ҳаракат қилади. Лекин яна бир ҳол. Агар, жон билан иймон ёнма-ён куйилса-чи? Бунда қайси-нисидан кечиш, қайсинисини сақлаб қолиш керак бў-

шайтон ана шундай сўзлар билан уларни йўлдан урмоқчи бўлди. Лекин ҳар икковларининг ҳам иймон-этиқодлари мустаҳкам эди. Улар етгунча шайтонни тош олиб қувладилар. Ҳаж маросимидаги тош отиш одати ҳам шундан қолган. Уша шайтонга тош отиладиган жойда миллион-миллион мусулмонлар то шу кунгача рамзий

тоб келдиким: «— Эй Иброҳим ота-бола икковларингиз ҳам имтиҳонимдан ўтдингизлар. Уғлинг-ни ўрнига мана бу кўчқорни қурбонлик қил». Шу заҳоти бир кўчқор пайдо бўлди. Ана шундан бошлаб мусулмон аҳли кўй, эчки мол, туя қурбонлик қилишади.

Хулоса қилиб айтганда бу урф-қоидаларнинг ҳикматлари кўп. Мусулмон инсон саховатли, кўли очик бўлиши керак. Мана шу иш инсонни саховатпешаликка, меҳроқибатга ундайди. Тугри, Аллоҳ таоло инсонни ўзи яратган, уни табиатини ҳам ўзи билади. Инсонда хасислик, бахиллик каби хислатлар ҳам бўлади. Ана шу хасислик кирини кетказиш учун Худойим қурбонликни мажбурий қилиб, вожиб қилиб қўйган. Аммо қўлидан келмаган киши узини уринтириб бирор жонлиқ суйишим керак, дейиши шарт эмас.

ҲАЙИТИНГИЗ ҚУТЛУФ БЎЛСИН!

нинг тарихи, моҳияти ҳақида уйлаб кўришимиз зарур ва мақсадга мувофиқдир.

Маълумки, байрам тарихи ҳазрати Иброҳим бобоимизнинг ҳаёт-фаолиятлари билан боғлиқдир. Пайгамбарлар бобоси Иброҳим алайҳиссаломга Аллоҳ таоло бу ҳаётда ажиб бир ибратли воқеаларни насиб этди. Иброҳим алайҳиссалом ёшлари анчага бориб қолган бўлсада фарзандсиз эдилар. Бир куни ул зот Аллоҳга ёлвориб, узига солиҳ фарзанд ато этишликни сурадилар. Шунда Парвардигор у кишининг дуосини ижобат айлади. Тез орада Иброҳим алайҳиссалом уғиллик бўлдилар. Исмоил алайҳиссалом ҳазрат Иброҳим алайҳиссаломни ўғиллари эди...

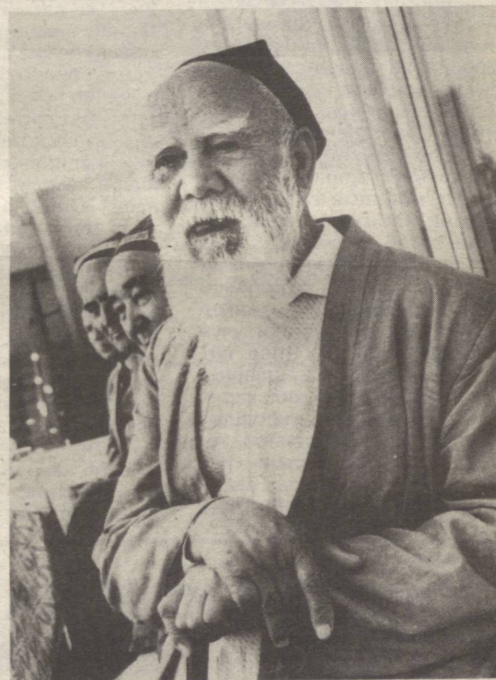
... Инсон Аллоҳни чин дилдан яхши кўрса шу йўлда у ўзи энг яхши кўрган, энг қимматбаҳо нарсасидан ҳам воз кеча олади.

лади!? Бу ўринда жондан ҳам қимматлироқ нарсани иймон, дину диёнатдир. Ҳазрати Иброҳим алайҳиссалом шу иймон, дину диёнат йўлида Аллоҳнинг буйругини бажо қилдилар. Аллоҳ таоло «Уғлингизни қурбон қилгин мени розилигимни десанг» — деб амр этган замон Аллоҳ учун ўғилларини қурбон қилишга рози бўлдилар. У киши бу ҳақда ўғилларига хабар берганларида, ўғиллари жавоб қилиб: — Эй отажон Худойимнинг ҳукми не бўлса, кечиктирмай ишга киришинг, — дедилар. Оталари ўғилларини етаклаб қурбонлик қилинадиган жойга қараб борар эканлар йўлда синов яна давом этарди. Шайтон гоҳ отага, гоҳ ўғилга бу йўлдан қайтармоқ мақсадида сўз отарди: — Эй, нодон бола биласанми, сени отанг қаёққа олиб кетаяпти. Бир васваса тушига ишониб сени сўймоқчи-ку!?

Хуллас тақор-тақор

маънода шу ишни тақор-лашади. Бу билан узларини, бобокалонлари, ҳазрати пайгамбаримиз йўлидан кетаётганларини билдирдилар.

Ҳазрат Иброҳим алайҳиссалом ўғилларини қўл-оёқ, кўзларини боғлаб бўйинларига пичоқ тортидилар. Шу замон кўкдан хи-

ҚУРБОНЛИК ҚИЛИШ ТАРТИБИ

Қурбонлик кунидан бир кун олдин, бомдод намозининг фарзидан кейин куйидаги тартибда тақбири ташриқ айтиш бошланади:

Аллоҳу акбар, Аллоҳу акбар, Ло илоҳа иллаллоҳу валлоҳу акбар Аллоҳу акбар, Валиллоҳил ҳамд.

Тақбири ташриқ ҳайитнинг туртинчи куни аср намозига ҳар бир фарздан кейин айтилади.

Ҳайитнинг биринчи куни саҳарда катта-кичик ювиниб, покланиб, жоме масжидларига бориб бомдод намози ўқийдилар. Намозгоҳга етгунча уч ерда тўхтаб тақбири ташриқ айтади. Намоздан сўнг бевабечораларга хайру садақа берилари. Ота-она, қариндош-уруғлардан хабар олиб ҳайитлари билан муборакбод этилади. Мозор-

ларга борилиб ўтганларнинг руҳига дуою фотиҳа қилинади.

Ҳайит куни ийд намози ўқилгунча ҳеч нарса танаввул қилмаслик дуруст. Фикҳ китобларида айтилишича, қурбонлик ҳайитнинг биринчи кунидан то учини куни аср намози вақтигача сўйилиши жоиз.

Қурбонлик қилиш узига тўқ ҳар бир мусулмон учун вожибдур. Қурбонликка сўйиладиган жонлиқ жудаям ориқ, кўр, гилай, чўлоқ ёки бошқа аъзоларига зарар етган бўлмаслиги лозим.

Қурбонлик қилган одам сўйилган жонлиқ гўштини уч қисмга бўлиши ва бир қисмини кўни-қўшни, эҳтиёжманд одамларга, иккинчи қисмини ёру-биродарларига тарқатади. Қолган қисмини эса ўзи оила-аъзолари билан истеъмол

қилади. Қурбонлик қилган одам серфарзанд, оиласида кўпчилик бўлса, уни ўз оиласида пишириб еявериши маъқул.

ЖОНЛИФ АТАМОҚЛИК СУННАТ ВА УРФДИР

Омир Барродан нақл қилдилар: «Расулulloҳ салалллоҳу алайҳи ва саллам: «Кимки намоздан кейин жонлиф сўйган бўлса, Оллоҳ таоло йўлида қурбонлик қилиб, мусулмонлар зиммасидаги суннатини адо этган бўлур!» — дедилар.

Анас ибн Молик ривоят қилдилар: «Расулulloҳ салалллоҳу алайҳи ва саллам Наҳр куни: «Кимки (ҳайит) намозидан олдин жонлиф сўйган бўлса, (намоздан сўнг) бошқа жонлиф қурбон қилсин!» — дедилар.

Барро разияллоҳу анҳу ривоят қилдилар: «Расу-

ллоҳ салалллоҳу алайҳи ва саллам бир куни «Кимки бизнинг қибламизга юзини қаратиб, бизнинг намозимизни ўқиган бўлса, намоздан сўнг уйига қайтгунча қадар жонлиф сўймасин!» — дедилар. Шунда Абу Бурда ўрнидан туриб: «Ё Расулulloҳ, мен намоздан бурун сўйиб қуйибман?» — дедилар. Абу Бурда: «Менда яна бир эчки бор у иккита қўйдан ҳам яхшироқдур, ўшани сўйсам бўлурми?» — деди. Жаноб Расулulloҳ: «Майли, ўшани сўя қолгил, аммо бу сендан кейин ҳеч кимга жоиз эрмасдур!» — дедилар.

Салама ибн ал-Акваъ ривоят қилдилар: «Расулulloҳ салалллоҳу алайҳи ва саллам: «Сизлардан кимки жонлиф қурбон қилган бўлса, учинчи куни тонг оттирмасингиздан бурун уйингиздан ундан ҳеч нарса қолмасин!» — дедилар.

Абдуллоҳ ибн Умар разияллоҳу анҳу ривоят қилдилар: «Расулulloҳ салалллоҳу алайҳи ва саллам: Қурбон қилинган жонлиглар гўштини уч кун енгизлар!» — дедилар.

Саҳифани Дилбар РАҲИМ қизи тайёрлади

ГАП ДИПЛОМДА ЭМАС

«Юрт иқболи, инсон камоли илм билан» («Оила ва жамият», 14-сон) сарлавҳали мақолани ўқиб, менда айрим мулоҳазалар пайдо бўлди.

Дарҳақиқат, шакр ёхуд бошқа нарса сотганда тарозидан, газмол ўлчаганда метрдан уриб қолиш инсофдан эмас. Лекин муаллимларнинг «Ўқимаган яланг оёқ, баайни куруқ таёқ» деган гапларига эътирозим бор. Мен улар тилга олган «яланг оёқ»ларнинг бириман. Газета-журнал, бадиий китоб ўқишга оз-моз қизиқишим бўлгани учунми, аттестатимда фақат адабиётдан «тўрт»им бор, қолгани «круглий уч» эди. Шунинг учун кўпгина синфдошларим техникум ва институтларга киришганда, мен ўзимни бозорга урдим. Бугун ўқишни битириб пурум кийиниб, галстук тақиб юрадиган синфдошларимнинг айримлари пулга муҳтож бўлиб қолишса, менинг — ҳафтада икки марта Тошкент «Отчопари»дан нарса олиб келиб шаҳар бозорига сотиб ўтирадиган «ўқимаган яланг оёқ»нинг олдида келишади. Тўғриси, уларнинг кўпчилиги ойликдан ойликкача пулни тийинигача ҳисоблаб сарфлайдилар. Мен бировларни алдаётганим йўқ (бундай қилгани худодан кўркаман), лекин бозордан озми-кўпми риқимни териб юрибман. Ота-онам ёки бошқа қариндош-уруғларнинг ёрдами-сиз ўз маблағимга эскироқ бўлсада «Жигули», кичикроқ ҳовли сотиб олдим.

Хулоса шунки, ўқиган, илмли экан, деб бировни тўрга чиқариб қўйиб, бошқасига «ўқимаган яланг оёқ» бўлгани учун пойгадан жой кўрсатиш тўғри эмас, бозордаги ёшларнинг ҳаммасини бир хил қарч билан ўлчаш ҳам инсофдан эмас, менимча. Асосийси, тошу тарозисини, ўлчовини тўғри-риллаб савдо қилишда, лекин ўқиган ёки ўқимаганликда

эмас.

АБДУРАЗЗОК, 25 ёш.
Сирдарё шаҳри.

«ПУЛ САНАШНИ БИЛСА БЎЛДИ»МИ?

«Чиллаки чиллакини кўриб чумак уради» ёки «Кўш уясида кўр-

ди? — Сурадим мен.

— Э-э, шунча ўқигани етар. Ўқиш-ёзишни, қарра-қаррани, энг асосийси, пул санашни билади-ку, бўлдида!

Шу гапларнинг устига кириб келган онанинг айтган гап-сузларини қаранг: «Маллимжониси, шу, ўқигани билан шаҳар олиб берар-

ЯНГИЧА ЁНДАШУВ ЗАРУР

«Юрт иқболи, инсон камоли илм билан» мақоласида илгари сурилган асосий фикр ёшлар илм олишга ва ҳунар эгаллашга интилишлари кераклигига бориб тақалади. Бу фикрга қўшилмай илож йўқ, лекин...

Ёшларни касб-ҳунарга йўналтириши, ургатиши керак бўлган ҳунар-техника билим юртралида аҳвол қандай? Раҳбарлари, ўқитувчилар жамоаси янгиликка интилувчан, замон талабларини англаб етган жойларда эски қолиплар синдирилиб, ёшларга компютерлар, замонавий техника воситалари ёрдамида янги-янги касб-ҳунарлар ургатишмоқда. Аммо кўпчилик ХТБЮларда, айниқса қишлоқ жойларида, ҳамон «эски ҳаммом, эски тос». Худди собиқ совет давридагидек 9-ёки 11-синфни аранг битирган ўқувчиларнинг ҳужжатлари шу яқин уртадаги ХТБЮга жунатилади. У ерда ўқувчининг фамилиясини рўйхатга тиркаб қўйишади. Ўқувчи билим юртига ҳафта ёки ойда бир келса келади, бўлмаса шу ҳам йўқ. Ё сизирини боқиб, ё бозорда савдо-сотиқ қилиб юриверади. Бир-икки йилдан кейин қулига диплом олиб келиб беришганда, узининг ё дурадгор, ё сартарош ёхуд телерадио тўзатувчи уста эканини билиб олади.

Урни келганда яна бир гапни айтиб утмоқчи эдим. Менимча, ХТБЮ жойлашган туманда қайси касб-ҳунар эгаларига талаб ва эҳтиёж кучли бўлса, уша соҳалар бўйича ўқитишни ташкил этиш керак. Ана шунда бир соҳа бўйича мутахассислар етишмай турганда, бошқа касб эгалари иш тополмай юришмайди.

«Юрт иқболи, инсон камоли илм билан» мақоласи баҳонасида айтмоқчи бўлган фикрларим шулардан иборат.

Салима ҚИЛИЧЕВА,
ўқитувчи.
Гурлан тумани

БОЗОРГА ЯҚИН ЮРСАНГ...

ганини қилади», деган доно мақоллар бежиз айтилмаган. Баъзан ўзимиз билиб-билмай фарзандларимизни нопок, ҳаром пул топишга рағбатлантирамиз. Шу маънода Эргаш ҳожи Мирзаев ва Қобил Қодировлар («Юрт иқболи, инсон камоли илм билан» мақоласи, «Оила ва жамият» 14-сон) жуда муҳим ва долзарб муаммони кўтариб чиққанлар.

Яқинда ўқитувчи бўлиб ишлайдиган бир танишим шундай воқеани айтиб берди: «Сардор деган ўқувчим 8-синфда умуман мактабга келмай қўйди. Сабабини билайчи, деб уйларига бордим. Отасининг айтишича, у бозорда нон сотаётган экан.

— Биз пишириб бераверамиз, у сотиб келади, — деди ота мамнун қиёфада.

— Мактабчи, ўқиш нима бўла-

миди. Ундан кура пул топиб рўзгорга қарашсин. Мана, сиз беш йил институтнинг тупроғини ялаган одам қанча маош оласиз?

У жавобимни ҳам кутмай сўзида давом этди: «Мен сизга тўғриси айтсам, сиз бир ойда оладиган маошнинг Сардоржоним бозорда ўтириб уч-тўрт кунда топади».

Бу одамларга гап ўқитиш амри-маҳол эканлигини англаб индамай чиқиб кетдим.

Менимча, балоғат ёшига етмаганларнинг бозорларда, тижорат дўконларида, куча-қўйдаги, бекатлардаги пештахталарда нарса сотишларини қонун йўли биланми ёки бошқача шаклдами, тақиқлаб қўйиш керак.

Ақром ТОШХЎЖАЕВ,
нафақажўр.
Тошкент шаҳри

• Бардамлигимиз сир-асорлари**ҲИС-ҲАЯЖОН ВА ИШ ҚОБИЛИЯТИ**

Қандай қилиб инсоннинг кайфиятини кўтариб, иш қобилиятини ошириш мумкин?

Зайф асаб зўриқишида вужуд захирасидаги барча имкониятлар сафарбар бўла олмай қолади, натижада ишнинг самараси паст бўлади. Уртача асабийликда эса асаб тизимидаги кўзгалиш жараёнлари

ошиб, диққат-эътибор кучаяди. Иш жараёни мобайнида аксарият ижодкорлар, олимлар ва рассомлар шундай зўриқишни бошидан кечирадилар. Бунда организм узининг барча яширин имкониятларини сафарбар этади, гормонлар скелет мушаклари ва ички аъзоларга қўйилиб келади, юрак уриши, қон босими ва қон оқиси тезлиги кучайиб, тана ҳарорати бир қадар кўтариллади. Бундай кўтаринкилик эркакларда аёлларга нисбатан кучлироқ кузатилади.

Ҳаддан ташқари асабийлашганда эса мия тизимида кўзгалиш жараёнлари кучаяди. Асабнинг фаоллиги сусаяди. Бундай ҳолатларда организмнинг мувозанати бузилиб, неврозлар, гипертония, юрак сиқилиши, меъда яраси хасталиклари келиб чиқади. Демак, ҳаддан ташқари асабийлашиш, руҳий тушкунликка тушиш саломатлик учун гоятда хавфлидир.

Асабийлашиш, руҳий зўриқишлар ҳар қандай шaroитда вужудга келиши мумкин. Аммо нима учун у баъзан хасталикларга олиб келадиган даражада кучли бўлади?

Бунинг бир қанча сабаблари бор. Масалан, имконият ва қобилиятдан юқори даражадаги ишларни бажариш ёки бир маромдаги зерикарли ақлий

ва жисмоний меҳнат билан машғул бўлиш ҳам зарарли зўриқишларни келтириб чиқариши мумкин. Бундай ҳолатга тушмаслик учун киши аввало ўз меҳнатидан қониқиб ҳосил қилиши лозим. Бундан ташқари, жамоадаги обрў-эътибор, ишдаги ижодий эркинлик, маъмуриятнинг оқилона бошқарув услуби ҳам хатарли ҳис-ҳаяжонлар пайдо бўлишининг олдини олиши мумкин.

Ҳўш, асабийликдан қандай қутулишимиз мумкин? Биринчидан юқорида айтганимиздек ҳар қандай узининг лаъқати, иқтидори ва соғлиғига мос келадиган касб-корни танламоғи лозим. Иккинчидан, асабини ва мия фаолиятини мустақамловчи женшен, элеутерококк, левзия, аралия каби дориворлардан фойдаланишимиз керак. Иш жойларида турли-туман манзарали ўсимликлар, гуллар устириш, ёқимли мусиқа тинглаш, танамиздаги биологик фаол нуқталарни вақти-вақти билан массааж қилиш, жўга ҳолатларини бажариш ҳам шундай мўъжизакор омиллардандир.

Алижон ЗОҲИДИЙ

Оламда гап кўп**АҚЛЛИЛИК БАЛОСИ**

Неопал шаҳри (Италия) мактабларининг юқори синф ўқувчилари ўртасида ўтказилган суровдан маълум бўлишича, уларнинг 53 фоизи Қуёшда ҳаёт бор деб ҳисоблашаркан. 41 фоизи Иккинчи Жаҳон урушида Франция ва Англия ўзаро урушган, деб уйлайдилар. Энг қизиги, уларнинг 38 фоизи Гитлер — немис миллий таомининг номи деб жавоб беришган.

Табриклаймиз!

Азиз дўстимиз САЙБРАХОН!

Сизни 28 апрел — таваллуд айёмингиз билан кутлаймиз. Юзингиздан баҳор табассуми аримасин. Қаламингиз ҳамisha муҳаббат ва эл-юрт иқболлини тарафдорини эътиборини.

Дўстларингиз Охунжон МАДАЛИЕВ, Жўра БОБОРАХМАТ

Азиз ва меҳрибон падари бузрукворимиз Шахриддинхон ҳожи ХИМОЙДИНХОН ўғиллари!

Сизни — 1 май — тугилган кунингиз билан табриклаймиз. Ҳақ таолодан сизга боқий умр, тансиҳатлик, хонадонингизга шод-хушрамлик, кут-барака тилаб қоламиз.

Ўғил-қизларингиз ва онажонимиз бахтига доим омон бўлинг. Ўғилларингиз: Сирождин, Зайниддин, Ҳусниддин

Меҳрибон падари бузрукворимиз Олимжон БЎРОНОВА!

Азиз дадажоним!

Сизнинг мунаввар жаҳон сари илк бора

юз тутган таваллуд кунингиз билан чин дилдан хушнуд дил изҳор этгаймиз! Сизни кутлуг 58 ёшингиз билан муборакбод этиб, жаҳондаги барча эзгуликларни Сиз сари йўлашини субҳи-сабодлардан тилаб қоламиз.

Камоли эҳтиром ила: умр йўлдошингиз Салимаҳон, фарзандларингиз Моҳира, Нодира, Яхшигул, Собиржон, Анваржонлар. Сирдарё вилояти, Боёвут шаҳри, Инқилоб кўчаси, 61-хонадон БЎРОНОВАлар оиласи.

Гули РАЪНОЙИМ Меҳри гиёҳим Қалбим кўрисан Кўзим нурисан

Хонадоним файзи Набираларим асли ЁҚУБЖОН болам Таваллуд айёмингиз муборак бўлсин!

Бувижонингиз

ОИЛА

55 ЁШДА

Тошкентлик, жисмонан бақувват, меҳнатсевар, ишбилармон, иймон-этиқодли киши. Фарзандларидан тиниб-тинчиган. Шахсий уй-жойи бор. Ёши 55 ёшгача бўлган саранжом-саришта, меҳр оқибатли, узбеккона турмуш тарзини хуш кўрувчи муслима бир аёл билан оила қуриб, бахтли-саодатли яшашни орзу қилади «Оила—440».

40 ЁШДА

Касбим ишчи. Топиш-тутишим яхши. Турмушимдан айрим кечириб бўлмас сабабларга қўра ажрашганман. Ниятим хушмуомала, одобли, уйим-жойим дейдиган қиз ёки жувон билан оила қуриб, бир умрга бахтли яшашни истайман «Оила—441».

Хурматли Нигматилло ТОЖИЕВ!

Сизни 25 апрел — таваллуд айёмингиз билан табриклайман. Сизга Оллоҳдан соғу саломатлик, ишларингизга ривож, оилангизга бахт-саодат тилайман. Ҳақиқат орзунигиз оғушида, бахтнинг эрка ўғлини бўлиб юринг.

Умр йўлдошингиз Нилуфар МУҲАММАДЖОНОВА

Жиззах вилояти Дўстлик тумани «Оқ олтин» ижара ширкатлар бирлашмаси раҳбари хурмати Раҳим ЕСЕНКУЛОВни 28

апрел — таваллуд топган кунин билан умр йўлдоши Маликаҳон, ўғиллари Дилшоджон ва Илҳомжон, қизлари Санобаржон ва Саодатой, келинлари Тожиҳон ва Нодираойлар чин юракдан табриклайди. Уларга узоқ умр, мустақам соғлик, бахт-саодат, келгуси ишларига улкан муваффақиятлар тилайди.

Ўздан-да зиёд ёшни қаршилар фарзандлари роҳат-фарогатини қуриб юрсинлар.

Хурматли Ботир РАХМОНКУЛОВ!

Сизни тугилган кунингиз билан табриклаб, узоқ умр, соғлик-саломатлик ва келгуси ишларингизда омад тилаймиз.

Касбдошларингиз

Гўзаллик сирлари

Юз териси ҳар куни сархил пиёз ва бодринг шарбати билан артилса доғлар кетиб, юз тиниқлашади.

***

100 грамм асал 1 дона лимон шарбати билан аралаштирилади. Аралашма юзга сурилиб, 15-20 дақиқадан сўнг илиқ сув билан ювилади.

Бундай амал юздаги сепкил ва доғларни йўқотиб, ажинларни текислайди. Бунинг учун 15-20 марта мазкур ниқобдан фойдаланиш зарур.

***

Петрушка, олма қирғичдан ўтказилиб кўпиртирилган туҳум оқи билан аралаштирилади, тайёр бўлган аралашма юз терисига суртилади. Бундай амал юз терисини оқартириб, ёлқинли қилади.

Гўштни тўғралган пиёзга аралаштириб, сопол идишга солиб қуйсангиз 2-3 кунгача бузилмайди. Гўштни туз сешиб қовурсангиз сели яхши чиқади.

***

Гўшт ҳидланган бўлса ёки могорланса, ёхуд янги гўштни сиртига чанг ёпишган бўлса оч пушти рангли марганцовка суви билан ювиб, сўнг совуқ сувда чайқасангиз тазаланади.

***

Бир оз миқдордаги гўштни пергамент қоғозга ўраб, сиркага ботирилган сочиққа тугиб, шабада тегиб турадиган жойда сақласангиз, гўшт 3-4 кунгача айнимай тураверади.

***

Баъзида янги сўйилган товуқ, ўрдак, гоз ва бошқа уй паррандаларининг гўштида қўланса ҳид бўлади. Бу товуқхона ва паррандахонанинг ҳамда паррандалар ейдиган овқатнинг нопоклигидандир. Гўштининг ширин бўлиши учун сўйиладиган паррандани покиза жойда, яхши овқатлар бериб 5-7 кун боқиш керак.

ХИЗМАТИНГИЗГА ШАЙМИЗ!

Азиз муштарий! Инсон ҳаётида тугилган кун, мўчал ёши, никоҳ туйи каби кутлуг саналар борки, бундай пайтларда хурсандчилик дўстлар билан баҳам қўрилади. Унутманг: бундай дамларда энг кутилмаган соға «Оила ва жамият» орқали табрикдир!

Бундан ташқари газета сизга хусусий бизнесни ривожлантиришга ҳам яқиндан кўмак бериши мумкин. Бунинг учун сиз истагингизни қоғозга туширингиз севимли газетангизда эълон қилинг. Ишингиз юришиб кетганини сезмай қоласиз. Омадингизни қўлдан чиқармангиз азизлар!

«Оила ва жамият» сизнинг имкониятларингизни чамалаб қуриб эълонлар баҳосини энг арзон белгилади. Бир босма (харф, тиниш белгиси) баҳоси — 60 тўйин. Табрик сурати билан берилса битта суратнинг баҳоси 100 сўм. Эълон ва табриклар сиз хоҳлаган муддатда газета саҳифасида чоп этилади.

10 кун муҳлатда бериладиган эълонларга икки баравар ҳақ тўланади.

Туловларни хоҳлаган йўсинда амалга оширишингиз мумкин. Манзилмиз: Тошкент шаҳри, Матбуотчилар кўчаси, 32-уй. «Оила ва жамият» газетаси 623-хона.

Телефон: 36-54-80, 34-86-91.

... Азиза алламаҳалгача ухлай олмади. Сунг... туш курди, тушида оққушлар учиб кетишавтган эмиш. У қушларга суқланиб қараб турди.

Оққушлар! Улар жуда ҳам оқ, оппоқ. Баланд-баландларда учиб, булутлар сари парвоз қилмоқда...

Азиза ҳамиша ушанда Ҳамиджонни беҳудага хафа қилган эканман, дея афсусланади. Чунки турмушининг иккинчи йили Ботир билан ажралишди. Уртада бегуноҳ Бахтиёр исмли ўгли қолди. Не не орзу умидлар билан ўғлига Бахтиёр деб исм қўйганди. Қани унинг бахти? Қани унинг севикили ёри? Қанийди Бахтиёр Ҳамиднинг ўғли бўлиб қолса. Ана шунда у ҳақиқий БАХТИЁР бўларди...

Хаёллар уни бегубор болалик йилларига етаклади...

Азиза ўгил болалардек шўхлигиданми жисмоний тарбия дарсини орзиқиб кутарди. Адабиёт дарсида ҳам иншони ҳаммадан биринчи бўлиб ёзиб бўларди. Фақат рус тили ва риёзиёт дарсларига тоқати йўқ эди.

Нима бўлгандаям ҳамма уни ҳурмат қиларди. Унинг гузаллиги ҳеч бир болани бефарқ қолдирмасди. Азизанинг ҳар бир ҳатти ҳаракати ўзига муносиб тушарди. У кўнгилчан эди, ҳеч кимга озор бермасди.

Эсида, еттинчи синфда ўқирди. Одатдагидек ҳаммадан биринчи синфга келди ва парта-си устидаги гулдастага кўзи тушди. Гулларни кўрди-ю, кўнглида аллақандай ширин туйғулар кечди. Буни ким қуйди экан, деб ўйлаб оқистагина утирди. Яна гулларга суқланиб

• Тақдир

ОҚҚУШ

қаради. Шу пайт нигоҳи парта устидаги конвертга тушди. Очиб ўқиди:

«Ҳурматли синфдошим, азизим... Сени севаман».

Олдинига ҳайрон бўлди. Сунг... синфдоши Ҳамид утирган тарафга юзланди. Мақтубни майда-майда қилиб унинг юзига отди.

— Хатинг ўзинга буюрсин, —

Оламда гап кўп

«ИШОНАМАН, ҚИРОЛ ЎЛМАГАН!»

Миссисипи штатилик Алиса Крейдер 70-йиллар эстрадасининг энг ёрқин юлдузи, «Қирол» номи билан машҳур бўлган Элвис Преслининг ашаддий мухлиси. Элвис вафот этган 1977 йилдан бери бу хоним бир огиз ҳам гапиргани йўқ. У Элвиснинг ўлганига ишонмайди ва «Қирол» саҳнага қайтмагунча гапирмасликка аҳд қилган.

дедида, гулларни ҳам иккига бўлиб улоқтирди, юзини қўли билан бекитганча югуриб чиқиб кетди. Шу-шу дарсага икки кун келмади.

Ҳамид эса Азизани кутарди, орзиқиб кутарди. Бирдан унинг юзи ёришди. Бугун жисмоний тарбия дарси, албатта у келади, ўйлади Ҳамид. Айтганича бўлди. Азиза дарсга келди. Лекин ҳеч ким билан гаплашмади. Рус тили дарсидан кейин араб тили дарси бошланди. Ўқитувчи уни доскага чиқарди. Азиза эринибгина турди. Саволларга жавоб берарди-ю кузи беихтиёр Ҳамиднинг тикилиб турган ўтли нигоҳига тушарди...

... Балки Ҳамиджонга турмушга чиққанимда тушумдаги оққушлардек парвоз қилган бўлардим. Ҳамиджон эса, «оққушгинам» — дея эркалармиди. Нима бўлгандаям бугунги айрилиқдан яхшироқ, ўкинчдан кура севинчга яқинроқ яшардим...

Феруза КАРИМОВА

сафар тайёргарликларини сир тутар экан. Бир куни сафар олдидан вазири қаттиқ туриб олиб, сафарнинг қайси улкага эканлигини сураган экан, султон дебди:

— Сен сир сақлай оласанми?

Вазир султондан жавоб олиш умидида:

— Албатта, ҳукмдорим сир сақлашни биламан, — дебди.

Подшоҳ ҳам жавоб қайтарибди:

— Мен ҳам биламан...

И м о м а л и

Аъзам ҳазратлари узи томон тўғри келаётган ҳайвонга йул бериб, четга чиқди. Ёнидагилар нима учун бундай қилганликларини сураганда:

— Унинг шохлари бор, менинг эса ақлим, — деган экан.

Туркчадан Давур ТУРОН таржимаси

Дераза

• Ҳиндистон пойтахти Деҳли шаҳри марказидаги меҳмонхонада портлаш юз берди. Оқибатда, 17 киши ҳалок бўлди, 32 киши эса тан жароҳати олди.

***

• Жанубий Африка Республикасида ҳар куни ўртача 52 киши қотиллик қурбони бўлади. Фақат шугина эмас. ЖАРда ҳар 9 минутда битта машина ўғирланади, ҳар 11 минутда эса қуролли босқинчилик юз беради.

***

• Ўтган йили Қозоғистон дон етиштириш бўйича 60-йиллар даражасига тушиб қолди. Бу йилги экиш мавсуми ҳам теңника, эҳтиёт қисмлар ва ёқилги-мойлаш маҳсулотлари тақчиллиги туфайли қийин кечмоқда.

***

• 29 апрел куни Санкт-Петербург шаҳар суди генерал Дмитрий Якубовский устидан қузғатилган жиноий ишни кўриб чиқишни бошлайди. «Генерал Дима» Россия миллий кутубхонасидан қадимий қўлёзмаларни ўғирлашга бош қўшганликда айбланмоқда.

***

• Россиянинг иқтисодий жиноятларга қарши кураш Бош Бошқармаси ва Москва шаҳар ИИББ ҳамкорлигида истеъмолга яроқсиз деб топилган грүзин чойини фил суратли ҳинд чойи шаклида қадоқлаб сотиш билан шугулланиб келган гуруҳ қўлга олинди. Маълум бўлишича, жиноий гуруҳ ойига ўртача ярим миллион рублга қалбаки чой сотар экан.

***

• АҚШнинг Оклахома-сити шаҳридаги маҳаллий федерал марказда бомба портлаши туфайли 200 га яқин одам ҳалок бўлганига бир йилдан ошди. Жиноятчилар Тимоти Маквей ва Терри Никосларни Денвер шаҳрида суд қилишади.

***

• Номаълум шахслар 16 апрел куни Волгодонск шаҳрида 9 яшар Дима Яшинни ўғирлаб кетишган эди. Орадан икки кун ўтиб улар Димани мактаб олдига ташлаб кетишди. Ўғрилар ҳеч қандай талаблар қўймай болани озод қилишгани ички ишлар ходимларини ҳайрон қолдирди.

***

• Латвия тротилли ва пластик бомбалар воситасида портлашлар уюштириш одатдаги ҳолга айланиб бормоқда. Экспертларнинг фикрича, мамлакат аҳолиси қўлида бир тоннадан зиёд портловчи моддалар мавжуд экан.

***

• Москвада ўртача умр кўриш даражаси йил сайин камайиб бормоқда. Шаҳар соғлиқни сақлаш департаментининг хабарига қараганда, 1993-1995 йилларда туғилган болаларга пенсия ёшигача яшаш насиб этмаслиги ҳам мумкин экан.

Хорижий матбуот хабарлари асосида тайёрланди

Чирой очиб борлиқ
ясанмиш,
Жамолига ошиқ кўкда ой.
Адирларда лолалар
ёнмиш,
Баҳор олди юрагимдан
жой.
Термуламан гуллар
ҳуснига,
Боқиб туймас сира
кўзларим.
Ифоридан сармаст юрак
ҳам,
Ловуллайди бахтдан
юзларим.
Кўнглим ишққа тўлди
лиммо-лим,
Севиб қолдим...
Бахтлиман қанча.
Баҳор, сен-ла бир тушсин
йўлим,
Токи...

Токи...
Токи улгунча.

Абдужалил ҚўШИМатов

Салжуқ султонларидан бири, Мавлоно Румийни зиёрат қилар экан, салтанатлари орасида қандай фарқ борлигини сурабди. Ул зот шундай жавоб берибди:

— Сенинг салтанатинг кўзларинг очиклигида боқийдир. Менинг салтанатим эса кўзларим юмилгандан сўнг бошланур.

***

Шогирдлари Луқмони Ҳакимдан:

— Касалларимизга нима едирайлик? — деб сурашганда.

— Нима едирсангиз едирингу, аммо аччиқ сўз едирманг, — деб жавоб берган эканлар.

***

Ёвуз Султон Салим бир қатор Усмонли подшоҳлар каби

Оламда гап кўп

ОМАДЛИ
ГАВВОСЛАР

Кейинги пайларда Япониянинг жанубий қиргоқларидан чиганоқ маржонларини изловчи гаввосларнинг омади келиб қолди. Улар териб чиққан 873 дона чиганоқнинг ичиди маржон эмас, қимматбаҳо олмослар бор экан. Олимлар эса нима учун чиганоқлар маржон урига олмос чиқараётганини аниқлаш устида бош қотиришмоқда.

Ҳиндистоннинг экваторга яқин жойида Нилгири тоғлари занжирдай бир-бирига боғланиб қузилиб ётади. Тоғ чўққиларининг баландлиги 3000 метргача боради. Бадбўй ботқоқли водийдан юқорига, тоғ қишлоғига кўтарилган киши бунда буткул узгача иқлимга: куюқ туман, музли чўққилардан эсиб турган шамоллару тез-тез шигалаб қуядиган жалага дуч келади. Бу жойнинг Европа марказидаги Алп ўтлоқларини эслатувчи ям-яшил яйловларини кўрган кишининг кўзлари яшнаб кетади. Муҳими, бу ҳудудда яшовчи одамлар Ҳиндистоннинг бошқа жойларидаги кўп сонли элатларнинг биротасига ҳам ухшамайди. Уларнинг тили ҳам бошқа халқлар тилидан фарқ қилади.

Бу ерда тода қабиласи аниқроғи, шу қабиланинг омон қолган сунги вакиллари истиқомат қилишади. Хўш, улар кимлар? Бу ерларга қандай келиб қолишган?

Фан бу муаммони ҳалигача аниқлай олгани йўқ.

Баъзи элатшунослар улар қадимги бобулликларнинг авлодлариди дейишса, айримлари қабил аждодларини Искандар Зулқарнайн (Александр Македонский) жангчиларига олиб бориб боғлашади.

Бугунги кунда тода қабиласи бор-йўғи бир неча юз кишини ташкил қилади. Эраклар ва аёллар пуқулис деб аталадиган, қулда тўқилган газлама билан баданларини ураб олишади. Бу «либос»да айниқса, қабил хотин-қизлари қадимги юнон ҳайкалларига ухшаб кетишади.

Тодаларга хос хусусиятлар уларнинг хотиржамликлари ва ҳаёт иқир-чиқирларига бефарқликлариди намоён бўлади. Тода хайлпарастлар қабиласидир. Улар қулбалари эшиги олдида тоғлар билан туташиб кетган уфқларга термулиб ўтираверишади. Ёнларига бирор бегона киши келиб утиргудек бўлса пайқамандай эътибор беришмайди, суҳбатлашишни ҳам хўш қуришмайди. Боз устига бегонага душман назари билан ҳам қарамайдилар. Тодалар билан ўзаро муомала қилганда бир нарсани ёдда тутиш лозим: уларнинг эҳромларига кириш, динлари ҳақида сураб-суриштириш қатъий таъқиқланган.

Ҳиндистоннинг бошқа ҳудудларида оммавийлашиб кетган мусиқа, рассомчилик, ҳайкалтарошлик бу ерда урфга айланмаган. Яшашлари ута ибтидий, қулба деворлари

тошдан, тўсиқлари ёғочдан. Қулбаларига кириб-чиқиш учун 70 сантиметргача баландликда «эшик» жойи қолдиришади. Тутун чиқадиган жой ҳам мана шу.

Тода қабиласида меҳнатнинг қадри билинмайди. Бу эса қабиланинг бошқа қўшни қабилаларга маълум даражада қарам бўлиб қолишига олиб

сулотларини янги тоғ курорти бозорида сотишмоқда.

Аваллари қабиладан бирор одам қазо қиладиган бўлса, уларича муқаддас, деб ҳисобловчи 100 тача кўтосни қурбон қилишарди. Эндиликда бу рақам 10-12 тани ташкил этади, холос. Бироқ улар қурбонлик қилинган кўтос гуштини емайдилар.

қишлоғига бориб, унга ва эрининг ака-укаларига хотин бўлади. Оиладаги энг катта қизга туғилган боланинг отаси ҳисобланади.

Олдинлари бу қабилда гўдакларни, хусусан қиз болаларни нобуд қилишдай ярамас одат бўлган. Бу эса қабилда одамлар сонининг камайиб кетишига олиб келган.

Тода қабиласи аёлларининг кўп эр қилиш эрда тиббор. Қиз 15 ёшга тулиши билан кўёвнинг

1963 йилдан улар сони орта борди. Маданият ҳам бироз жонланди. Хайвонларни туғилиши худо-Охун йўлига оммавий кирган қилишлар барҳам топди. Тода эраклари меҳнатга унга куёв ўргана бошлашди.

Ўрисчадан М. АЗИМОВ таржимаси

• Элатлар, одатлар

ҲИНДИСТОНДАГИ
СИРЛИ ҚАБИЛА

келган. Қўшнилари — қотас, бадагас, курумбас қабилалари паст бўйли, қора танли одамлардан таркиб топган. Улар ҳам Нилгири тоғларида яшашади ва тода қабиласи билан савдо-сотиқ қилишади. Яқин вақтларгача бу қабилалар мағур тода қабиласига мол, маҳсулот билан солиқ тўлашарди. Қотас қабиласи мусиқа асбоблари тайёрлаш, байрамда рақс, уйин-кулгунларни ташкил қилиш билан машғул бўлса, бадагаслар галла, сабзавот, дуқакли мевалар етиштиради. Табиатан тортинчоқ, уятчан курумбаслар эса овчилик қилади. Урмондан утин ва қўзиқорин таради, асаларичилик билан шугулланади.

Бу ерларга ҳам кишилик тараққиётининг одими етиб келди. Бурунда ярим ёввойи ҳолда яшаган қабилалар вакиллари эндиликда маҳсулотларини Ҳиндистоннинг яқин шаҳарларига элтиб сотишни урганмоқдалар. Тодалар ҳам ишга кўникма пайдо қилаётибдилар. Улар етиштирган маҳ-

излашга тушади. Қиз 15 ёшга тулиши билан кўёвнинг

«Чипор тўп»
янгиликлари

КАМБАФАЛНИ УРМА СЎКМА...
Ушбу мавсумдан ҳакамларнинг Бунтунроссия коллегияси уйинларни бошқариш пайтида хатотикларга йўл қўйган ҳакамларни жазолашнинг янги усулини жорий этди. Агар инспектор ҳакамга 10 баллик система бўйича 4 ёки 5 балл қўйса, бу ҳакамнинг чунтаги зарар қўради. Бу — бош ҳакам учун 1,5 миллион, ёрдამчи ҳакамлар учун 750 минг рублдан маҳрум бўлиш дегани.

МЕЗБОНЛИККА ДАЪВОГАРЛАР
Жуғрофия фанида умумий ном билан Скандинавия деб аталувчи давлатлар — Норвегия, Швеция, Финляндия ва Дания 2006 йилги жаҳон чемпионатини ҳамкорликда ўтказиш ҳақида ФИФАга ариза беришмоқчи. Лекин футбол тарихида битта чемпионатни бир неча давлат ҳамкорликда ўтказиши бўлган эмас. Шу сабабли ФИФанинг бу аризани инobatга олиши гумон. Шунингдек, Жанубий Африка Республикаси ва Германия давлатлари ҳам 18-чемпионат меzonлигига даъвогарлик қилишмоқда.

ФУТБОЛСЕВАР ПРЕЗИДЕНТЛАР
Собиқ СССР ҳудудидаги бир қатор мустақил давлатларнинг президенти ўз совринлари учун турли спорт турлари, жумладан, футбол бўйича ҳам мусобақалар ўтказиб туришлари яхши аънаёнага айланиб бормоқда. Масалан, Сапармурот Ниязов соврини учун иккинчи марта ўтказилган мусобақанинг мукофот жағнамаси эллик минг АҚШ долларига тенг бўлса, Шимолий Осетия прези-

денти Ахсарбек Галазов тантилик қилиб мукофотни 200 минг доллар микдориди белгилади. «Галазов турнири»да Владикавказнинг «Спартак Алания» жамоасидан ташқари Испания, Бразилия ва Белгиянинг етакчи клублари қатнашди.

**ЭҲ, СИЗ
ГЕНЕРАЛЛАР!**

Маълумки, Нигерияда ҳукуматни бошқараётган ҳарбий диктатура ўз футболчиларига Африка Кубогиди қатнашишни таъқиқлаб қўйган эди. Шу муносабат билан Африка футбол конфедерацияси Нигерияни 1998 ва 2000 йиллардаги қатъа Кубогиди қатнашиш ҳуқуқидан маҳрум этди ва 15 минг доллар жарима солди. Ҳали ФИФА

ҳам қўшимча жазо санкциялари белгилаши мумкин. ФИФА интизом кўмитасининг май ойида бўладиган йиғилишида шу масала ҳам кўриб чиқилиши кутилмоқда.

МУКОФОТ МИҚДОРИ АНИҚ

Руминия футбол федерацияси мамлакат терма жамоаси бўлажак Европа чемпионатида бош совринни қўлга кирита олса, ҳар бир футболчи 100 минг немис маркаси микдориди мукофот олишини эълон қилди. Россия футбол федерацияси ҳам мамлакат терма жамоаси футболчиларини яхши уйин кўрсатсалар, олишлари мумкин бўлган мукофотлар микдори билан таништирди.

**БРАЗИЛИЯДА АХВОЛ ШУ
БЎЛГАЧ**

Биз футболсеварлар юрти деб биладиган Бразилияда ҳам стадионлар ҳар доим ишқибозлар билан тўла бўлмас экан. Ҳисоб-китобларнинг кўрсатишича, ўтган йилги чемпионатнинг ҳар уйинида уртача 10 минг 305 ишқибоз тўпланган. Ҳатто мамлакат чемпиони бўлган «Ботафого»ни қўллаб-қувватлаб туриш учун уртача 230000 ишқибоз келиб турган, холос.

ТЎПУРАР ДАРВОЗАБОН

Мексика ва Япония олимпия жамоаларининг уртоқлик учрашуви туғашига атиги бир дақиқа қолганда меzonлар 0:0 ҳисобида енгилишгаётган эди. Шунда дарвозабон Оскар Перес ўз жамоаси ҳужумчиларига гол уриш қанақа бўлишини кўрсатиб қўйиш учун ҳужумга ташланди. Тасодифми ёки омаднинг борлиги ростми, ҳарқалай бурчақдан тепилган тўп тўғри унга келиб тушди ва Перес японлар дарвозасига чиройли тўп киритди.

**ФУТБОЛ ҚЎШИҚДАН
БОШЛАНДИ**

«Евро-96»нинг очилишида чемпионат мадҳиясини англиялик қўшиқчи Мик Хакнелл (рок мусиқа ишқибозлари уни «Simply Red» номи билан яхшироқ танишади) ижро этади. Мадҳия сифатида эса қўшиқчининг 1995 йил октябрда сотувга чиққан «Лайф» номли албумига кирган қўшиқлари билан бири танланди.

БАРКАМОЛ ЖОРИЯ

(Ривоят)

Қадимда бир ҳукмдорнинг жуда кўп жориялари бор экан. Жориялари ичида чиройли қизлар бўлишига қарамасдан, ҳукмдор бир қора танли жориясига кўпроқ майл курсатаркан. Бошқаларининг буни кўриб рашк қилишаётганини сезган ҳукмдор бир кун шундай тадбир қўлади. Жорияларнинг қўлларига қимматбаҳо жавоҳирлар билан безатилган биллур қадаҳлар берибди ва ҳайрон бўлиб қараб турган қизларга қараб:

— Ҳамма қўлидаги қадаҳни ерга уриб, синдириб ташласин! — деб

бўюрибди. Гузал жориялар совгани кўкракларига бошиб:

— Шохимизнинг бундай қимматли совғасини қандай синдирамиз, — дейишибди. Қора танли жория эса ҳеч иккиланмай ҳукмдорнинг буйругини бажарибди қадаҳ ерга урилиб чил-чил синибди. Шундан сўрабди:

— Бошқалар қадаҳни синдирмади. Нега фақат сен синдирдинг, сабаби нима?

Қора танли жория жавоб бериб:

— Менга ҳукмдоримнинг қалби керак. Унинг қалби олдида қадаҳнинг қиммати неча пул бўлиши мумкин? Мен учун унинг

қалби бебаҳо! — дебди.

Ҳукмдор жориясининг бу жавоби билан қолганларга шундай ибратли сабоқ берган экан. Юз-кузи чиройли-ю бироқ ичи чиркин хотиннинг ўз эрининг қалбига етказган озорини у заллиги билан ҳеч дафэта олмайди.

ОЛТИН ЗАНГЛАМАИДИ

Инсон ташқи кўринишидан ажодларга ўшангандек, феъл-атворларидан ҳам наслига тартадилар. Шу сабабдан яхши оилада тарбия топган қизга ўйланиш керак. Дарвоқе, агар қизнинг ота-боболари, момолари таъмизли, баъмани одамлар бўлмаса, қиз ўз оиласида яхши тарбия топмаган бўлса, унга кейин

Оламда гап кўп ХАРИДИНГИЗ УЧУН РАҲМАТ!

Тайванда қабул қилинган янги қонунга биноан харидорлар супермаркетлардан ун хилдан ортиқ нарса харид қилишлари мумкин эмас. Қонунни бузганлар каттагина жарима тулайдилар ёки 10 кунга қамаладилар.

бериладиган тарбиянинг кўпам таъсири сезилмайди. Мисни қанчалик ишқалаб ялтиратманг, барибир қорая бошлайди. Сунъий ялтироқлик қисқа бир муддатгина сақланиб туради, холос. Олтин эса зангламайди...

А. ТИЛАВОВ тайёрлади

«Инсон азал-азалдан ток ўстириб, унинг шифобахш мевасидан истеъмол қилиб келади. Аммо мени бошқа бир нарса — токнинг узоқ умр кўриши сабаби қизиқтиради. Шунинг учун бу ҳақда илмийроқ фикрни билмоқчи эдим».

Й. НАЗАРОВ,

Пойарик тумани

Олимларнинг айтишларича, бу ҳақда аниқроқ бирор фикр ҳозиргача йўқ. Бугунги кундаги ҳисобларга қараганда 30-50 ёшли ток зангининг йўғонлиги 10-12 сантиметрдан ошмас экан. Ток зангининг кўп яшашига бир далил, Сигноҳда бир узум дарахти бўлиб унинг йўғонлиги 1 метрдан ҳам ортиқроқдир.

«Бизда қадимдан нонга алоҳида эътибор билан қаралади. Барча халқлардаям шундайми? Ноннинг тарихи ва ҳозирги турлари ҳақида хабар берсангиз.»

Б. НАЗАРОВА, Тошкент шаҳри

Нон одамзотнинг энг қадимий емакларидан саналиб, у хатто Одам Ато ва Момо Ҳавога тааллуқли афсоналарда ҳам бор. Олимларнинг тадқиқотлари нон тарихини 6 минг йилдан ҳам кўпроқ, деб курсатади. Нон турларига келсак, қадимий юнон манбаларида 24 хилдан ортиқ нонлар тилга олинади. Бизда эса ноннинг юздан ортиқ тури бор: патир, гижда, кўпган, кумач, қотирма, қозони, обинон ва ҳақоза.

«Фарзандларим ёш бўлгани учун телевизор экрани тез-тез доғ бўлиб туради. Олдинлари латтани озгина хўллаб артиб тозалардим. Кейин эшитимчча хўл латта билан артиш экрани хиралаштиради экан. Шу тўғрими?»

Н. РАҲИМОВА, Тошкент шаҳри

Оила ёш бола оналарга кўп ташвишлар тугдиради.

Аммо фарзандларининг бу ташвишлари оналарга огир тушмайди... Телевизор экранидоги доғлар нам латта билан енгил артилади. Фақат ёдингизда бўлсин, экрани артаётган пайтингиз телевизор ишламай турган бўлиши лозим. Чунки ишлаб турган телевизор экрани узидан жуда кучсиз бўлса ҳам зарарли рентген нурларини тарқатади.

«Видеокассеталарга ёзилган кино ёки бошқа воқеалар баъзан тўлачасига ҳам ёқармайди. Уларнинг нозарур жойларини ўчириб ташласа бўладими?»

Р. НОДИРОВА, Тошкент шаҳри

Видеокассетадаги ёзувларни суюқлик ёки бошқа нарса билан ўчириб бўлмайди. Уларни фақат магнитсизлантириш йўли билан ўчириш мумкин.

Сиз айтган, ленталарнинг нозарур жойларини фақат, ёзиш, кўчириш имкони бўлган видеоманитофонлар ёрдамида амалга оширсан бўлади. Бу анча қийин муаммо, чунки лентадан айнан ўша жойни топиш, ўчириш ва бу бўшлиқни кейингиси билан қўшиб қўйиш керак. Бу ишларни мутахассис бажаргани маъқул. Акс ҳолда видеокассета яроқсиз бўлиб қолиши мумкин.

«Одатда, илм даргоҳлари тўғрисида гап кетганда Сорбон, Оксфорд университетлари тилга олинади. Дунёдаги қайси университет энг қадимий саналади?»

Р. ТИЛЛАЕВА, Фарғона шаҳри

Дунёдаги университетлар ичида энг қадимийси Мисрининг Ал-Ахзар дорилфунунидир. Бу билим даргоҳига 980-йили асос солинган. Уша пайтлари унда риёзиёт (математика), илму нуҷум (астрономия), табобат (медицина) ва жуғрофия (география) фанлари ўқитилган. Ҳозирги замон университет тушунчасидаги илм даргоҳлари Оврупода XII—XIII асрларда пайдо бўла бошлаган.

«Мен шахматга жуда қизиқман. Шунинг учун билмоқчи эдимки, шахматга ўхшаш бошқа ўйинлар ҳам борми?»

А. ТОШОЕВ, Гиждувон тумани

Ҳа, бор. Мисол тариқасида японларнинг шахматга ўхшаш ўйинларини кўрсатиш мумкин. Уларнинг шахмат тахтасида 81 катак (9x9) бўлиб ҳар бир ўйинчи 20 донда оид суради. Буниси ҳам етмагандай донларнинг мавқеи тахтадаги ҳолатига қараб ўзгартирилади.

Сўнги устун**ҲАВОДАГИ ҲАЛҚАЛАР**

Тамаки тутунидан ҳалқа ясашда даниялик Ян ван Дурс Форманга тенг келадигани йўқ. У 1979 йил Швейцарияда ўтказилган мусобақалар чоғида бир пуфлашда 355 та ҳалқа ясаб голиб чиққан эди.

ХОРМАНГ, МАШШОҚЛАР!

Буюк Британиянинг Бенсхиллом шаҳрида ташкил этилган «Декорейторз» рок гуруҳи аъзоларининг матонатига қўйил қўлмай иложингиз йўқ. Ахир, 147 соат мобайнида тинмай куй қилиб, қўшиқ айтишнинг ўзи бўладими! «Декорейторз»-чилар 1984 йил шўҳрларидоги Беккетс бариди шунча вақт тамошабинлар кўнглини олишга муваффақ бўлидилар.

«МЕНГА ҲАЙКАЛ ҚЎЙИНГ»

Қачонлардир Ер юзининг бирор жойида гўрковларга ҳайкал қўйиш фикри туғилиб қолса, унда Германиянинг Олденбург шаҳрилик Йоханн Генрих Карл Тимнинг қиёфаси акс эттирилса ажаб эмас. Негаки, у 50 йил гўрковлик қилиб, жами 23 311 та қабр қазиган.

КИТОБМИСАН КИТОБ

1976 йил АҚШнинг Колорадо штатидаги Денвер шаҳрида чоп этилган «Супер-китоб» ни ўқишни истаган киши камиди штанга кўтариш бўйича жаҳон рекордчиси бўлиши керак. Улчами 2,75 метрга 3,07 метр, огирлиги эса 252,6 килограмм бўлган бу китобни арақлашнинг ўзи бўлмайдида...

ЭКОЛОГИК ТОЗА ТРАНСПОРТ

Ҳиндистоннинг Панжоб вилоятида жойлашган «Хиро сайклз оф Лодхивна» номли корхона велосипед ишлаб чиқаришга ихтисослашган. Бу корхонада йилга 4 млн донга яқин ана шу арзон ва экологик тоза транспорт воситаси ишлаб чиқарилади.

ЯХШИ ДАМ...

АҚШнинг Орландо шаҳри яқинидаги «Дисней уорлд» боғи 11.332 гектар майдонни эгаллаган бўлиб, уни қуришга қарийб ярим миллиард доллар сарфланган. Бу истироҳат боғи йилга ўртача 20-25 миллион киши ташриф буюради.

ФОЖЕА КЕЛТИРГАН ДЎЛ

Бангладешнинг Хопалганж вилоятида 1986 йилнинг 14 апрелида ёққан дўл аҳолига катта кулфат келтирди. Ҳар бирининг огирлиги 1 килограммдан зиёд бўлган дўл доналари экинзор ва боғларни, уй-жойларни вайрон қилди, 92 киши ҳалок бўлди.

Муассисларимиз:

Ўзбекистон Республикаси болалар жамғармаси ва «Соғлом авлод учун» Халқаро хайрия жамғармаси

БОШ МУҲАРРИР:

Абдукарим РАҲИМБЕРДИ

Газетамиз бош ҳомийси:
Ўзбекистон «Матбуот тарқатиш уюшмаси» ассоциацияси

МАНЗИЛИМИЗ:

700083, Матбуотчилар кўчаси, 32-уй.

Телефон: 36-54-80, 34-86-91
Урол СОДИҚ навбатчилик қилди
Обуна индекси - 64654
Руххатга олиш № 33
Буюртма Г-0211 21597 нусхада чоп этилди. Офсет усулида босилди. Формати А-3, ҳажми 2 босма табоқ.